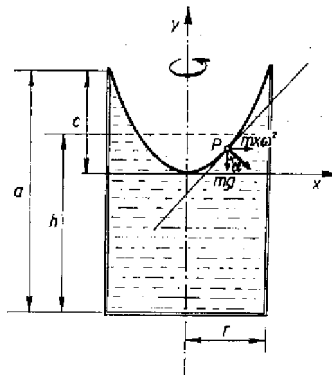

Legyen a pohár magassága a , a vízfelszín eredeti magassága h , és az ω szögsebességnél kialakuló felület legmélyebb pontja c magasságban. Helyezzük el koordinátarendszerünket úgy, hogy az y tengely egybeesik a pohár forgástengelyével, az x tengely pedig legyen c magasságban.

Mindenekelőtt határozzuk meg a felületet kialakító erőt. Ennek pillanatnyilag csak az iránya érdekes, erre lesz ugyanis merőleges a vízfelszín.

Az erő komponensei a súlyerő és a centrifugális erő. Az irányszöveget könnyen megkapjuk: $\operatorname{tg} \alpha = x\omega^2/g$.

Könnnyen beláthatjuk, hogy ugyanez a képlet határozza meg $y = x^2\omega^2/2g$ függvényt x pontbeli érintőjének irány-szögét is.

Ebből már rögtön következik, hogy a kialakult vízfelszín ábrázolt síkmetszetét épp az $y = x^2\omega^2/2g$ egyenlet írja le, és az nyilván paraboloid alakot jelent.

Számítsuk ki, hogy milyen mélyen lesz a paraboloid csúcspontja!

A c magasságú, r sugarú henger térfogatának fele egyenlő a paraboloid köbtartalmával, ami pedig az $(a - h)$ magasságú henger térfogatával egyenlő:

$$r^2\pi c/2 = r^2\pi(a - h), \text{ azaz } c = 2a - 2h.$$

Így a paraboloid pohár szélén levő pontjának koordinátái: $(r, 2a - 2h)$.

Ezt a felületet leíró függvénykapcsolatba helyettesítve: $2a - 2h = \omega^2 r^2/2g$ adódik.

Innen

$$\omega = 2\sqrt{(a - h)g/r} = 29,53 \text{ sec}^{-1},$$

$$n = \omega/2\pi = 4,7 \text{ sec}^{-1}.$$

A pohár szélét elhagyó vízcseppek $v = \omega r = 88,59 \text{ cm/sec}$ sebességgel vízszintesen repülnek.

A vízcseppek $H = 10 \text{ cm}$ mélységbe – szabadon esve – $t = \sqrt{2H/g} = 0,143 \text{ sec}$ alatt érkeznek le. Ezalatt

$$s = vt = \sqrt{\frac{2H}{g}} \cdot 2 \cdot \sqrt{(a - h)g} = \sqrt{8H(a - h)} = 12,65 \text{ cm utat}$$

repülnek be.

Mivel e mozgás pályája épp r távolságra van a forgástengelytől, azért a kirepülő vízcseppek tengelytől mért távolságára

$$R = \sqrt{r^2 + s^2} = \sqrt{r^2 + 8H(a - h)} = 13 \text{ cm adódik.}$$

Seprődi László (Bp., Fáy A. g. IV. o. t.)